

KDYŽ ŠKOLNÍ TŘÍDA NESTAČÍ...

JAK Z DĚTÍ VYCHOVÁVAT SVOBODNÉ A ZODPOVĚDNÉ BYTOSTI,
KTERÉ OBSTOJÍ V RYCHLE SE MĚNÍCÍM SVĚTĚ?

Jak to funguje? A proč to tak je? To jsou nejčastější otázky dětí na prvním stupni ZŠ.

Montessori vzdělávání klade důraz na to, aby z dětí vyrůstaly samostatné, svobodné a zodpovědné bytosti, které jsou kreativní a umí si najít odpovědi na své otázky. Na základní škole probíhá učení nejen ve třídách, ale také venku, na výpravách. Ty si děti obvykle organizují samy a dospělý doprovod jim cestou dělá jen němý stín. O tom, proč to funguje a co by si děti z takové výpravy měly odnést, vypráví Radka Jandová, vedoucí pedagoga na pražské Montessori ZŠ Andílek.

VE ŠKOLCE JE PRO DĚTI nejdůležitější pocit bezpečí, a tak informace a lidé, kteří je přinášejí, přicházejí za nimi do třídy. Na základní škole už pracujeme v tzv. duálním prostředí. Ve třídě máme jen omezený počet pomůcek, máme tam vlastně jen základ. Děti jsou od začátku vedené k tomu, aby odpovědi na své otázky hledaly nejprve ve třídě. Když neuspějí, motivujeme je k tomu, aby pátraly dál, venku, mimo třídu.

Ukažme si to třeba na příkladu zvířat: děti se nejdříve učí, jak zvíře žije, jestli je masožravec, býložravec, nebo všežravec, používají takové karty, na kterých mají základní informace. Když jim to nestačí, pátrají v knihách. Když nestačí ty ve tří-

dě, vyrazí dítě do knihovny. Nebo když probíráme horniny, ve třídě máme jen jednu ukázkou vyvřelé horniny, kamínek, ve kterém je zkamenělina. Pokud to téma dítě zaujme a chce pátrat dál, podporujeme ho v tom, aby samo zjišťovalo, kde jsou lokality, ve kterých by šlo zkameněliny najít, nebo ve kterém muzeu by mohlo vidět víc. V takových případech obvykle děti samy začnou organizovat tzv. výpravu.

NAJDOU SI PARTNERY, ptají se spolužáků, koho to ještě zajímá. Většinou se z těch pětadvaceti dětí najde šest, sedm, maximálně deset, nikdy to nebývá masové. Začnou plánovat, kde je ta lokalita, jak se tam jede, v kolik hodin... Tohle plánování jim trvá někdy týden, někdy dva, někdy tři. A pak si musí najít dospělého, který s nimi půjde, musí ověřit, jestli má dotyčný volno. Musí si také zjistit, jestli se stihnou vrátit zpátky v době výuky, musí to napsat na papír a ten nechat schválit u rodičů... Naše škola si tvoří síť kontaktů, které si ve třídě děti předávají. Takže už třeba vědí, co hledat na univerzitě, jak se jmenuje profesor, který jim poradí, a podobně.

VLONI DĚTI MÍŘILY do vojenského muzea, ale skončily v Národním. Přišly na to až cestou, takže si uvědomily, že příště si

výpravu musejí líp připravit. Ale získaly tak vzácnou zkušenost. Právě ta je při vzdělávání prostě nejlepší. Děti na encyklopedicky podávané informace reagují tak, že je pustí jedním uchem dovnitř a druhým ven. Když jim ale vyprávíte příběh, svůj zážitek, anebo když situaci samy prožijí, budou si to pamatovat. Montessori vzdělávání je na tomto principu postavené, školní rok vždy začíná vyprávěním Velkých příběhů: O vzniku vesmíru, O vývoji života na zemi, O příchodu člověka, O komunikaci a matematice, O písnu a O lidském těle. Jsou to příběhy, které mají podpořit dětskou představivost a mají v nich zažehnout zápal po dalším vědění, chceme, aby si kladly další otázky a samy pátraly po odpovědích.

DĚTI NA PRVNÍM STUPNI mají velkou představivost, kterou je třeba podporovat. Jejich mysl se v tomhle věku ptá po důvodech, na všechno říkají: Proč to tak je? a Jak to funguje? Je na to odborný termín, tzv. zdůvodňující mysl. Dokážete-li jim dát uspokojivou odpověď, budou si ji pamatovat. Týká-li se to pravidel, budou pravidla pak lépe respektovat, a navíc budou vyžadovat, aby je respektovali i jejich vrstevníci.

OD STARŠÍCH SPOLUŽÁKŮ se učí ti mladší. Pro děti je důležité mít vzor a svého hrdinu. Mladší vzhlížejí ke starším a pracují spolu často ve dvojicích, aby mohly své zkušenosti sdílet. Pro všechny děti pak musí být hrdinou pedagog. Musí ho ob-

Pedagog musí být hrdinou, kterého děti obdivují a kterému absolutně důvěřují.

divovat a mít k němu absolutní důvěru. Proto se vždycky snažím o to, abych byla maximálně spravedlivá a připravená. Při vzdělávání totiž absolutně platí, že dítě může být motivované jedině tehdy, když je dospělý dobře připraven. Když jdu s dětmi na výstavu, zajdu si tam předem, abych věděla, co je čeká. Pak pro ně připravím úkoly, které je budou bavit – víc si pak tu výstavu užijí a hlavně se mnohem víc naučí. Občas jdu s dětmi i na výpravu, abych viděla, jak fungují mimo prostředí třídy. To mi dává inspiraci k tomu, abych pak ve třídě věděla, kam dítě dál posouvat nebo jak ho lépe motivovat. V Montessori systému děti k ničemu nenutíme. Vše je na jejich svobodném rozhodnutí, byt v rámci přesně nastavených pravidel, která děti znají a respektují. Náročným a každodenním úkolem pro pedagoga pak je, aby byl vzorem a aby je dokázal zaujmout a motivovat k dalšímu poznání.

INZERCE

PŘIPRAVILA: MICHAELA KRAMÁROVÁ; FOTO: